

II RIIGIKOGU

6. istungjärk. **Protokoll nr. 177 (53).** 1924. a.

II Riigikogu koosolek 16. detsembril
1924. a. kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 89 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: Riigiwanem **Fr. Akel**, rahaminister **O. Strandman**, tööhoolekandeminister **Chr. Kaarna**, välisminister **K. R. Pusta**, haridusminister **H. B. Rahamägi**, siseminister **Th. Rõuk**, kohutuminister **R. Gabrel**, põllutöominister **A. Kerem**.

Wälisesitajate looshis: Soome saatkonna atashee **W. Niskanen**, Leedu konsul **J. Puchk**, Hispaania aseksul **R. Rank**.

P ä e w a k o r d :

1. 1925. aastal tegelikku kaitsewäe-teenistusse wõtmise ja sellest wabastamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

2. Tulumaksu-seaduse muutmise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

3. Transiidi wabaduse konwentsiooni ja põhimääruste kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

4. Piirituse- ja wiinamüügi seaduse muutmise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

5. Kaitsewäeosade ja -asutuste alla wõetud ruumide üürinormide maksuse pikendamise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

6. Riigitöölise ühekordselt toetuse seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

7. Riigiasutuste 1924. a. krediitide sulgumise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

8. 1925. aasta eelkrediitide awamise ja tarwitamise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

9. Krediitseaduse X jao § 6 muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

10. Laewakinnistusseaduse muutmise seadus — II lugemisel.

11. Riigimaksu ärakaotamise seadus raudtee weotariifis riigi raudteel — II lugemisel.

12. Hoolekandeseadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab abiesimees **J. Soots**, pärast esimees **J. Tõnisson**.

Sekretääri kohal sekretäär **T. Kalbus**.

Koosolek algab kell 5.20 min.

1. Päewakorra Juhataja **J. Soots**: täiendamine. Awan Riigikogu koosoleku. Päewakord on Riigikogu liigetele kätte saadetud. Riigikogu juhatuse poolt on ettepanek päewakorda täiendada ja wõtta esimeseks päewakorra-punktiks Wabariigi Walitsuse lahkumise teadaanne.

A. Jõeäär (sd.): Panen ette päewakorda üles wõtta pärast üheksandat punkti 10-nes päewakorra-punkt — wabamüügi apteekide awamise seadus — II lugemisel. Sellel seadusel on kaunis kiire iseloom ja sellepärast tuleks see weel enne, kui Riigikogu laiali läheb, wastu wõtta.

J. Holberg (põl.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kõigepealt olgu tähendatud, et ei ole kuidagi kindlaks tehtud, et wabamüügi apteekide awamise seadusel tõesti nii kiire iseloom oleks, et teda nii ülepea kaela läbi wiia. Teiseks peab alla kriipsutama, et nimetatud seadus wäga suuri põhimõttelisi muudatusi meie senisesse korraldusesse toob ja wõib olla ei ole selle seaduseelnõu arutamine praegusel momendil, kus kahe walitsuse wahtamine, mitte otstarbekohane, senni kui uus walitsus oma seisukohta nimetatud seaduseelnõu kohta awaldanud ei ole. Pean tähendama, et meil peale selle seaduseelnõu on weel palju kiirema iseloomuga seaduseelnõusid järke ootamas, nimelt kaitsewäelaste pensioniseaduse eelnõu, mida ka 1. jaanuariks wastu tähtakse wõtta. Mingisugusel tingimisel ei ole wõimalik 1. jaanuariks neid mõlemaid seaduseelnõusid wastu wõtta. Minu arwates on wabamüügi apteekide awamise seaduseelnõu wäheha tähtsusega, kui kaitsewäelaste pensioniseaduse eelnõu, sellepärast wõib seda edasi lükata, neil põhjustel ei saa rkl. Jõeäär'e ettepaneku poolt hääletada.

L. Johanson (sd.): Austatud Riigikogu liikmed! Ka mina tunnistan kaitsewäelaste pensioniseaduse eelnõu kiire iseloomuga eelnõuks, kuid arwan, et seda on võimalik ka siis wastu võtta, kui arutamisele tuleb wabamüügi apteekide awamise seaduseelnõu, sest kaitsewäelaste pensioniseaduses on enam-wähem samad paragrahwid, mis üldises pensioniseaduses wastu wõetud, ja seal ei wõi suuremaid waidlusi tekkida. Apteekide awamise seaduseelnõu on aga väga kiire iseloomuga. Nimelt on haigekassad sel alal suuri kulusid teinud. Ei ole ka loomulik, kui tööliste ja tööandjate käest wõetakse maksu, mis üksikute ettewõtjate kätte läheb. Kui haigekassad ise oma apteegi awaksid, siis wõiks isegi tööliselt ja ettewõtjatelt wõetawat haigekassa maksu vähendada. Minul on aga ka väga hästi teada, mis nimetatud seaduseelnõu asjus telgitaga sünnib. Nende apteekrite esitaja, kelle käes praegu apteekide awamise monopool, — mis juba põhimõtteliselt wastuwõtmatu, — käiwad ühel ja teisel pool peale ja katsuwad mõju awaldada selleks, et nimetatud seaduseelnõu kõrwale jäetakse. Niisugused mõju awaldamise katsed on minule teatawaks saanud. Nii on katsutud mõju awaldada ka apteekrite koosolekul, kus isegi üks riigiametnik kõnet on pidanud. Sellest tuleb ainult üht järeldust teha — niisugust mõju awaldamist ei tohi mitte lubada. Näiteks, kui apteegiosakonna juhataja satub wastolusse ministriumiga, siis tuleb see apteegiosakonna juhataja ametist tagandada. Seda nõudmist saan mina ka edaspidi toonitama, sest ei ole mitte loomulik, kui ametnik, kes erapooletu, hakkab kihutustööd tegema seaduseelnõu wastu, mis tema ametkonnast wälja on tulnud. Niisuguseid ametnikka Eesti riigile tarwis ei ole. (J. Sepp, mo.: See ei ole weel seadus.)

Juhataja **J. Soots**: Rkl. Jõeäär'e poolt on ettepanek tehtud võtta peale 9-da päewakorra-punkti wabamüügi apteekide awamise seadus — II lugemisel. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 32 häält, wastu — 36. (Hüüded: Sedelitega!) Nõutakse sedelitega hääletamist. Palun sedelid wälja jagada. (Jagatakse sedelid.) Need, kes Riigikogu liikme Jõeäär'i ettepaneku poolt, kirjutawad sedelile „poolt“, need, kes wastu — „wastu“.

(Hääletatakse.) Kas tehakse ettepanekuid hääle lugemise korra kohta. (Hüüded: Juhatus!) Palun juhatusel liikmeid hääle lugemisele asuda. (Loetakse hääli.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: ettepaneku poolt on 42 häält, wastu — 43, erapooletuid 1, seega on ettepanek tagasi lükatud. Juhatusel ettepaneku wastu ei waielda, loen päewakorra wastuwõetuks juhatusel ettepanek tagasilükatud. Juhatusel ettepaneku wastu ei waielda, loen päewakorra wastuwõetuks juhatusel ettepanek tagasilükatud. Enne, kui päewakorra juurde asuda, on mul Riigikogule au teatada, et reedesel koosolekul, kui mina olin juhataja kohal, esines rkl. härra Martna, faktiliseks märkuseks sõna wõttes, et rkl. härra Ipsberg on tema kõne ajal waele hüüdnud „nurjatu demogogia“, mille peale juhataja ei ole märkust teinud, ega korrale kutsunud.

Pean tähendama, et ma seda lauset ei kuulnud, ei ole seda ka Riigikogu stenografistid stenogrammidesse märkinud ja, nagu selgunud, ei ole ka härra Martna sel ajal, kui ta kõneles, seda wahelhüüet kuulnud. Et aga rkl. härra Ipsberg selle wahelhüüde omaks wõtnud on, siis pean tarwilikuks paluda härra Ipsberg'i niisuguseid ebakohaseid wahelhüüdeid mitte teha.

(Koosolekut hakkab juhutama Riigikogu esimees **J. Tõnisson**.)

Juhataja **J. Tõnisson**: Enne päewakorra juurde asumist on sõna sekretääril teadaande korras.

2. Teadaandmine komisjonidesse antud ja Wabariigi Walitsusele tagasi antud seaduseelnõude kohta.

Sekretäär **T. Kalbus**: Riigikogu juhatusel on teatada, et Wabariigi Walitsusele tagasi ja komisjonidesse on antud järgmised seaduseelnõud: (loeb): 1) Põlütöoministeeriumi koosseisu muutmiseadus — üldkommissjoni. 2) Seadus ainetehindade ja weokulude üle andmete kogumise kohta — üldkommissjoni. 3) Kodakondsusse astumise soowiawalduste pealt wõetawa maksu seadus — üldkommissjoni. 4) Riigi- ja omawalitsuste teenijate pensioniseaduse muutmiseadus — rahaasjanduse komisjoni. 5) Wäliswaluuta registreerimise ja tarwitamise seadus — Wabariigi Walitsusele tagasi. 6) Täiendusseadus mõnede muudatuste kohta ärimaksuseaduses — Wabariigi Walitsusele tagasi. 7) Wabariigi Walit-

suse otsusega 12. detsembrist s. a. lisa-eelarwe nr. 3 täienduseks esitatud põllutöoministeeriumi 1924. a. operatsioonifondi lisa-eelarwe — rahaasjanduse komisjoni. 8) Wabariigi Walitsuse otsusega 12. detsembrist 1924. a. lisa-eelarwe nr. 3 eelnõu lisaks esitatud sadamatehaste ja laewasõiduameti korraliste kulude lisa-eelarwed — rahaasjanduse komisjoni.

3. Wabariigi Walitsuse lahkumise teadaanne.

Juhataja **J. Tõnisson**: Riigikogule on minul au teada anda, et Riigivanema allkirjaga on Riigikogu juhatusesse tulnud teadaanne, milles teatatakse, et Wabariigi Walitsuse 10. detsembri s. a. otsuse põhjal Wabariigi Walitsus ametist lahkub. Teadaandele kaasa lisatud on Wabariigi Walitsuse otsus 10. detsembrist s. a., mis järgmiselt käib: Arwesse wõttes Riigikogu kõikide rühmade soowi luua walitsust, kes tugeneks Riigikogu enamusele, teatada Riigikogu juhatusesele, et walitsus palub Riigikogu teda ametist wabastada.

O. Liigand (rhw.): Panen Riigikogule ette wastu wõtta järgmine otsus: „Riigikogu, ära kuulates teadaannet Wabariigi Walitsuse ametist lahkumise kohta, otsustab Riigikogu esimehele ülesandeks teha esineda Riigikogule ettepanekuga uue Wabariigi Walitsuse ametisse kutsumise kohta.“

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Korra kohta on sõna rkl. Liigand'il.

O. Liigand (rhw.): Korra kohta teen ettepaneku: lõpetada käesolew Riigikogu koosolek ja määrata uus koosolek poole tunni pärast, wõttes päewakorda käesolewal koosolekul arutamata jäänud päewakorra-punktid.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Lõpetan Riigikogu koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 5.40 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **J. Tõnisson**.

Abiesimees **J. Soots**.

Sekretäär **T. Kalbus**.

